

Polymeerklei

voor beginners

wat heb je echt nodig?
waar begin je?

Inhoudsopgave

Waar begin je? Wat is polymeerlei?	1
Welk merk is het beste?	2
Wat moet je kopen?	4
Standaard materiaallijst	5
Textuur	7
Conditioneren	10
Heb eer van je werk	14
Bakken	15
Veel gestelde vragen over bakken	16
De afwerking	18
Zelf aan de slag	19
Fabeltjes	21

Ook de achterkant
verdient aandacht

Waar begin je?

Leuk! Je hebt een paar pakjes polymeerlei en nu wil je er wel wat van maken. Maar waar begin je? Laat ik beginnen met een uitleg over wat polymeerlei nou eigenlijk is.

Wat is polymeerlei?

Polymeerlei is een soort klei die gemaakt is van pvc in plaats van klei of aarde. Je kunt het in een gewone huishoudoven bakken. Het wordt dan hard en stevig, je maakt dus eigenlijk iets van plastic (pvc). Maar let op: het blijft wel een beetje flexibel. Vergelijk het met een plastic bakje, dat kun je ook lichtjes indeuken. Omdat het stevig wordt, kun je het gebruiken om duurzame kleine kunstwerkjes, sieraden, beeldjes of decoraties te maken.

Polymeerlei is verkrijgbaar in veel verschillende kleuren en is makkelijk te vormen en te mengen, waardoor het populair is bij zowel kinderen als volwassenen om creatief mee aan de slag te gaan.

Is het giftig?

Polymeerlei is NIET giftig. Dat wil niet zeggen dat je het kunt eten, je haalt het ook niet in je hoofd om een plastic bakje op te peuzelen.

Lang geleden (ik zou bijna zeggen in het stenen tijdperk) zaten er nog ftalaten als weekmakers in de klei. Sinds 1999 gingen fabrikanten al andere formules gebruiken waardoor de klei voor iedereen geschikt werd. Een Europese richtlijn verbood het gebruik van ftalaten en klei die gemaakt is na 2005 heeft geen schadelijke weekmakers meer.

En die dampen dan?

Heb je wel eens gekeken op het glas van je oven nadat je een cake gebakken hebt?

Bij normaal gebruik (volgens de instructies op de verpakking) komt er hoofdzakelijk een kleine hoeveelheid geur vrij van de basisoliën en de kunststof. Dit is vergelijkbaar met de geur van een nieuw plastic voorwerp dat warm wordt.

Welk merk is het beste?

Er zijn enkele grote merken polymeerklei. Welke je het beste kunt kopen is afhankelijk van jouw doel. Wil je boetseren of sieraden maken? Hieronder volgt een uitleg per merk.

Deze uitleg is gebaseerd op kleisoorten die je in Nederland en België kunt kopen, desnoods in webshops. Er zijn nog andere merken, die zijn dan niet volop verkrijgbaar. Soms moet je sowieso goed zoeken om jouw merk te vinden.

Polymeerklei van onder andere de Action kun je goed gebruiken voor opvulling. Het is echter *géén merkklei*, de samenstelling is niet consistent. Wat de ene keer goed kan uitpakken, kan de andere keer volledig de mist ingaan.

Cernit is een verzamelnaam. Het is onderverdeeld in

- Number One (de 'gewone' polymeerklei in vele kleuren, uitstekend voor sieraden en boetseren)
- Metallics (met veel pigmenten, wordt vaak gemengd met Number One)
- Translucent (mits goed gebakken écht doorschijnend, denk aan sierpotjes voor theelichtjes of als beschermende laag)
- Opaline (tussen Number One en translucent in)
- Doll (speciaal voor poppen, met veel huidskleuren)
- Pearl (vooral glim, uitstekend voor onderdeeljes van sieraden)
- Nature (prachtige steentinten)
- Neon (en dat is echt neon).

Fimo is ook een verzamelnaam. Het wordt gemaakt door Staedtler.

- Fimo professional (een harde soort voor de professionele gebruiker)
- Fimo soft (de meest gangbare soort voor sieraden)
- Fimo effect (tussen soft en professional in qua hardheid, bijvoorbeeld glitter)
- Fimo leather (met vezels) - deze is onlangs uit de handel genomen.
- Fimo kids (héél erg zacht, *ongeschild voor sieraden*).

Ook **Sculpey** is een verzamelnaam.

- Premo! (de meest bekende variant, perfect voor sieraden en boetseren)
- Soufflé (voelt zijdeachtig aan, wordt vaak gebruikt in 'canes' waarmee je patronen of millefiori in polymeerklei maakt)
- Sculpey III (een goede boetseerklei, *ongeschild voor sieraden*)
- Super Sculpey (zeer goede boetseerklei, *zeer ongeschild voor sieraden*)
- Living Doll (uitgebracht voor de poppenmakers).

CosClay is al weer enkele jaren verkrijgbaar. Het is zeer populair onder de sculpturenmakers: de klei blijft flexibel. Zo kun je dus armen en benen laten bewegen.

Das is bekend geworden met aan-de-lucht drogende klei. Nu hebben ze ook polymeerklei op de markt gebracht. Hij is in vele kleuren verkrijgbaar, maar heeft nogal de neiging om na het bakken écht plastic te lijken. Ook de kleuren worden donkerder.

Creativiteit vergt moed

Henri Matisse

Iemand die nooit een fout heeft gemaakt, heeft nooit iets nieuws geleerd.

Albert Einstein

Creatie begint met inspiratie, gevolgd door doorzetten, op je bek gaan, opstaan en doorgaan.

Noortje Scholte

Wat heb je echt nodig om te beginnen?

Koop niet te veel, je hebt al veel in huis

Je kunt natuurlijk een hele waslijst aan dingen kopen voordat je begint. Ho, stop! Het belangrijkste is dat je weet wát je wilt maken. Daarom hieronder de écht essentiële gereedschappen.

Om met polymeerklei te werken, moet je een **ondergrond** hebben. De keukentafel is geen goed idee. Maar wat dan wel? Kijk eens of je nog ergens een grote gladde tegel hebt liggen, misschien van de badkamerverbouwing? Anders verkoopt de bouwmarkt deze vaak tegen een zeer schappelijke prijs.

Een andere mogelijke ondergrond is een glazen plaat, bijvoorbeeld een oude snijplank. De bubbeltjeskant laat je lekker aan de onderkant. Zowel de glazen plaat als de keramieken tegel kun je stevig op je tafel vastleggen door een siliconen matje eronder te leggen.

Gebruik geen snijmat die je gebruikt om papier te snijden en zeker ook geen houten snijplank.

Een matte tegel kan weer wel, zeker als deze ook nog eens in de oven kan. De voordelen van mat leg ik bij het bakken uit.

Gebruik liever ook geen acrylplaat, de meeste acryl heeft de neiging om opgegeten te worden door de klei. Je krijgt dan echt gaten in je plaat. Dit ligt niet aan het acryl, wel dat er veel voor acryl verkocht wordt dat geen echt acryl is.

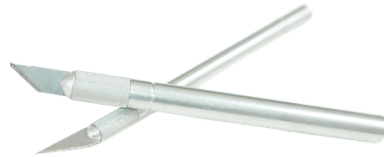

Polymeerklei wordt in kleine pakjes verkocht. Je breekt de klei niet af, je snijdt er dunne plakjes van. Veel merken hebben gleufjes aan één kant. Je kunt deze als maatstaf gebruiken. Meer over het **snijden** van polymeerklei vind je onder het kopje *Conditioneren*.

Waarmee snijd je polymeerklei? Het kan zelfs met een aardappelmessje, maar dat is niet echt ideaal. Er zijn speciale messen te koop. Er zijn grifweg 3 soorten; 'stijve' messen die niet zo makkelijk buigen, flexibele messen die juist heel goed buigen en messen met een golf of zigzag.

Voor kleinere dingen zul je een hobbymes gebruiken. Dit hoeft geen duur x-acto mes te zijn. Het belangrijkste is dat het scherp is.

Omdat je soms dingen moet meten is een kleine, stalen liniaal ideaal. Je maakt geen werkstukken van 50 centimeter lengte, een liniaal van 15 tot 20 centimeter is goed. Gebruik geen plastic liniaal, grote kans dat het plastic wordt opgegeten door de klei.

Standaard materiaallijst

Iedereen heeft zijn eigen lijst. Vraag het eender wie en ze zullen hun favoriete gereedschappen opnoemen. Het is niet mijn bedoeling je op kosten te jagen, je gaat nog genoeg uitgeven aan deze hobby.

Moet je per se een **pastamachine** hebben? Nee. Maar het is wel handig. Met een pastamachine is het veel makkelijker om de klei gereed te maken voor gebruik (hierover lees je meer in het hoofdstuk *Conditioneren*). Moet je dan meteen een duur exemplaar aanschaffen? Nee, dat is echt niet nodig. Een pastamachine van de kringloper werkt ook. Soms heb je zelfs geluk en vind je een Atlas of Marcato pastamachine in de opruiming. Dat zijn dus de betere merken. Ze komen uit dezelfde fabriek.

Wat als je geen pastamachine hebt? Dan gebruik je een **acryl roller** of een rvs roiller. Je kunt dan speelkaarten gebruiken om de dikte gelijk te krijgen.

Wacht even, bij de plaat heb je net geleerd dat acryl geen goed plan was. En nu zou je hem wel als roller gebruiken? Klopt, de rollers zijn echt van acryl gemaakt. Kunnen die niet kapot dan? Zeker wel. In het hoofdstuk *Onderhoud* vertel ik meer over het juist gebruik van je tools (oftewel gereedschappen).

Overigens is een acryl roller wel één van de essentiële gereedschappen, je gebruikt hem ook voordat je de klei door de pastamachine haalt.

Dan zijn er ook nog heel veel **cookie cutters** op de markt. En mensen bieden uitstekers aan die ze met een 3D-printer hebben gemaakt. Je moet zeker weten dat deze scherp zijn, niet alle uitstekers werken evengoed. Begin nou niet met 1.000 uitstekers te kopen, Kijk eerst even goed rond wat je echt wilt maken, veel vormen kun je ook uitsnijden met je messen. De kans dat je dan unieke dingen maakt, is veel groter.

Dan zijn er nog heel veel manieren om je werk structuur (of textuur) te geven. Deze termen worden door elkaar gebruikt. Meer hierover in het volgende hoofdstuk.

Om klei netjes met elkaar te verbinden wordt vaak een simpele **breinaald** gebruikt. Deze mag van aluminium of bamboe zijn, dat maakt niet zoveel uit. Als hij maar niet roest. Gebruik weer geen kunststof breinaalden, ook deze worden opgegeten.

Wil je gaan boetseren, dan heb je daar speciale gereedschappen voor nodig. Hier zie je enkele tools die gebruikt worden. Je kunt de tools van de kleiwereld gebruiken, gebruik ze alleen nooit door elkaar.

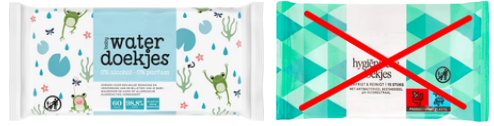
De meest rechtse is een **needle tool**, hij heeft een hele scherpe punt. Deze gebruik je ook om kleine stukjes op te pakken.

Je ziet er ook gereedschap tussen dat verdacht veel lijkt om wat jouw tandarts ook gebruikt. Dat klopt, daar komen ze ook vandaan. Ze zijn niet meer geschikt voor de tandarts, maar wél voor jouw werkzaamheden.

Uit de embossingwereld komen deze 'dotting tools' of 'balltools'. We gebruiken ze om textuur aan te brengen of soms om klei met elkaar te verbinden.

En dan zijn er nog de **babydoekjes**. Je hebt ze in alle soorten en maten, maar de goedkoopste volstaan meestal. Tegenwoordig zit er geen alcohol meer in de doekjes. Gebruik dus géén desinfecterende doekjes, daar zit wel alcohol in en dat reageert met de klei en de acryl roller..

Je gebruikt babydoekjes voor verschillende dingen: je maakt er je gereedschap en je werkblad mee schoon. Maar je kunt ze ook héél goed gebruiken om de randen van je werkstuk netjes af te werken.

Penselen gebruiken we voor heel veel verschillende dingen. Daarom hebben we die ook in vele maten. Maar 2 of 3 is eigenlijk al voldoende. Je kunt er heel makkelijk vloeibare klei mee verspreiden op je vaste klei (de uitleg lllkomt bij het project aan het einde). Maar ook kun je kwasten gebruiken om oneffenheden weg te werken.

Om klei goed aan elkaar te laten hechten, leg je er eerst **bakpapier** op. Dan wrijf je erover met een platte steen, dit noemen we **burnishen**.

Je hoeft echt niet alles in één keer te kopen...
veel heb je gewoon in huis

Deze armband is voornamelijk uniek door de vele soorten textuur die gebruikt is.

Textuur

Het aanbrengen van textuur op polymeerklei geeft je creatie pas echt een eigen leven. Omdat polymeerklei een zacht plastic is dat pas in de oven hard wordt, kun je er vrijwel elk patroon in drukken of rollen. Daarbij helpt textuur om vingerafdrukken te verbergen.

Voorkom plakken

Klei wil nogal snel aan iets vastplakken. Gebruik een klein beetje water (net vochtig, niet nat!), maïzena, of babypoeder als "losmiddel" op je textuurmat of stempel. Zo trek je de klei niet kapot wanneer je de tool verwijdert. Dit doe je trouwens ook bij uitstekers.

Voor een vlakke ondergrond gebruik je een kwast om de poeder aan te brengen.

Verschillende soorten textuur

Je kunt zowel professionele tools als alledaagse voorwerpen gebruiken. Laten we beginnen met de goedkoopste, die je al in huis hebt.

Huishoudelijke voorwerpen: Denk aan een tandenborstel (daarna niet meer voor je tanden gebruiken 😊), aluminiumfolie (voor een rotsachtig effect), kant, knopen of zelfs een zeef. Kijk eens in je keukenla, je vindt vast nog meer wat je kunt gebruiken. En wat dacht je van die mooie schoenzool?

De goedkoopste texturen vind je gewoon thuis

Dat mooie stukje kant? Zorg dat er genoeg poeder op zit en draai het mee door de pastamachine.

En wat dacht je van de gereedschapsschuur? Een klassieke truc om een steenachtige of matte look te creëren: **schuurpapier**. Gebruik een grove korrel (bijv. 40 of 80) voor een ruwe textuur. Zorg er echt voor dat je dit eerst voorziet van poeder.

Textuurmatten of stempels

Deze liggen waarschijnlijk niet in je keukenla. Je kunt uit duizenden ontwerpen kiezen.

Stempels

Zowel rubberen stempels als zelfgemaakte stempels (van gebakken klei) werken uitstekend voor diepe afdrukken. Hoe je zelf stempels maakt wordt verderop uitgelegd. Stempels zijn bedoeld voor kleine oppervlakten.

Dan heb je ook nog de houten blokstempels, deze moeten echt goed bepoederd worden. Hout en polymeerklei vinden elkaar niet echt leuk. Maar je kunt er leuke resultaten mee krijgen.

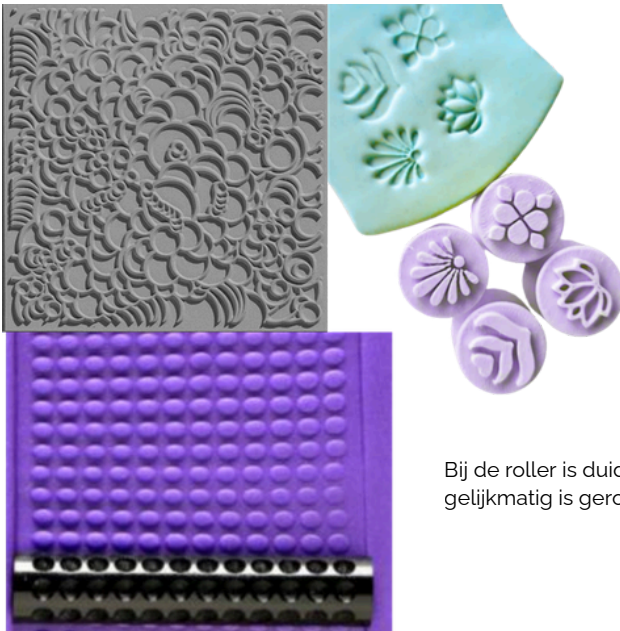
Textuurmatten

Textuurmatten worden ook vaak stempels genoemd. Ze zijn bedoeld voor grotere oppervlakten. Je geeft er bijvoorbeeld hele lappen klei een textuur mee geven. Zo zijn er textuurmatten waarmee je een hele armband van eenzelfde structuur kunt voorzien.

Als de rubberen matten niet al te dik zijn, kun je ze - mits goed bepoederd! - met de klei door de pastamachine halen.

Textuurrollers

De meeste rollers zijn 3D-geprint. Je rolt er snel doorlopende patronen zoals kant, geometrische vormen of natuurlijke texturen mee in de klei. Je hebt wel enige oefening nodig om een gelijke druk uit te oefenen.

Bij de roller is duidelijk te zien dat er niet gelijkmatig is gerold.

De eerste bewerkingen op polymeerlei

Conditioneren

Voordat je ook maar iets met polymeerlei kunt doen, moet je de klei eerst geschikt maken om ermee te kunnen werken. Doe je dit niet, dan is de kans groot dat je werkstukken breken. Het conditioneren van polymeerlei betekent dat je de klei kneedt en zacht maakt.

Wanneer polymeerlei net uit de verpakking komt, kan het stijf en brokkelig aanvoelen. Door het te kneden, rollen, en uit te rekken, worden de bestanddelen goed gemengd en wordt de klei soepeler en makkelijker te vormen. Dit helpt om luchtballen te verwijderen en zorgt ervoor dat de klei beter aan elkaar hecht, wat belangrijk is voor een mooi en duurzaam eindresultaat.

Kneden kun je met de hand doen... maar een pastamachine of acryl roller werkt sneller en beter.

Belangrijk om te weten voordat je begint te werken met een pastamachine:

De klei die je door de pastamachine draait moet er makkelijk door kunnen. Dat betekent dus dat je géén heel pakje tegelijk er doorduwt. Hiermee maak je de rollers én de messen kapot. De leidraad is maximaal 2,5x de dikte van de afstand tussen de rollers (liever nog 2x). Daarom snijd je eerst dunne plakjes van je pakje.

Ik leg stap voor stap uit hoe je klei het beste kunt conditioneren.

De meeste pastamachines beginnen op stand 0 (aangeduid als #0) als de dikste stand. Dat betekent de grootste afstand tussen de rollers. Sommige pastamachines beginnen op #1. Je kunt aan het wiel draaien tot de dunste stand, meestal is dat #9. Vaak stop je al bij #5 voor het conditioneren.

Conditioneren is de basis van een goed werkstuk

Hoe begin je?

Snijd dunne plakjes

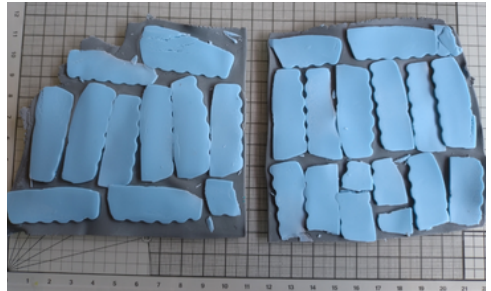
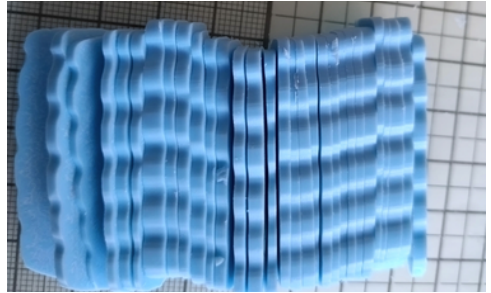
Zoals hiervoor al gezegd: dikke plakken klei vernielen je pastamachine in een mum van tijd. Snijd daarom dunne plakjes.

Maar die vliegen zó door de pastamachine?

Dat klopt, maar een pastamachine heeft tot wel 9 verschillende diktes.

Op de foto's hiernaast zie je de diktes. Ook ik snijd niet alle plakjes exact even dik af. Voor de duidelijkheid van de foto heb ik de plakjes nu op een andere kleur klei gelegd. Die andere kleur is dus net zo dun.

Je rolt de klei eerst op elkaar met de acryl roller. Dan liggen ze al stevig, daarna draai je ze pas door de pastamachine.

Help! De klei verkrumelt in de pastamachine.

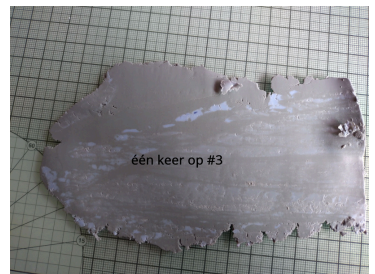
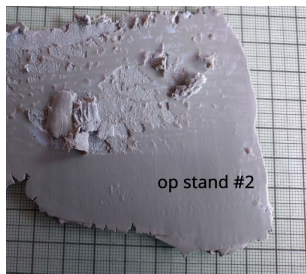
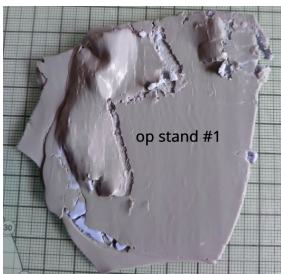
Ook dat kan kloppen, als klei hard is, heeft hij nogal de neiging om te kruimelen. Maar geef niet op! Hoe vaker jij hem door de pastamachine haalt, hoe mooier de plak klei wordt. Daarvoor vouw je de plak klei die net uit de machine komt dubbel. Met de vouwkant naar beneden óf aan de zijkant, draai je hem een tweede keer door de pastamachine. Als je denkt dat het op een dunnere stand beter gaat, moet je dat vooral doen. De meeste klei conditioneer ik op #5.

Maar ik heb straks dikkere stukken nodig.

Geen probleem. Je kunt de klei dubbelvouwen en een stap terugdoen, en nog een stap terugdoen, en nog... totdat je de gewenste dikte hebt.

Kun je ook te vaak door de pastamachine halen?

De meeste klei kan onbeperkt door de pastamachine gedraaid worden. Alleen transparante klei (translucent) vindt te vaak niet leuk en krijgt dan luchtbellens. Dit kun je eruit prikken en burnishen (zie pagina 6). Hieronder zie je nog voorbeelden van 'fouten' wat dus geen fouten zijn, er is nog niet genoeg geconditioneerd. Voor de duidelijkheid zijn dus 2 kleuren gebruikt.

Doorzetten, niet opgeven

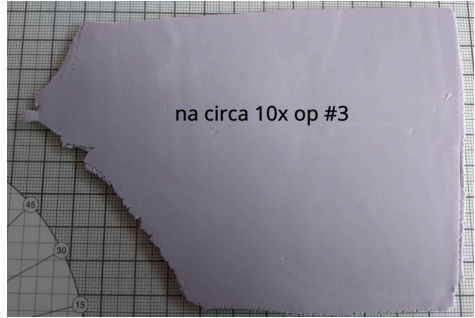
De klei is jou dankbaar

Maar hoe vaak moet ik dan wel niet draaien?

Daar is geen eensluidend antwoord op te geven. Soms is de klei na 10x draaien mooi egaal, soms pas na 20x. Bedenk dat hoe dunner je draait, hoe makkelijker en sneller het gaat.

Als je twee kleuren gebruikt, zul je ook zien dat deze in elkaar overgaan, ze vormen één nieuwe kleur.

Later in deze korte handleiding vertel ik hoe je 2 kleuren in elkaar kunt laten overgaan zonder dat ze mengen.

Conditioneren is geduld hebben

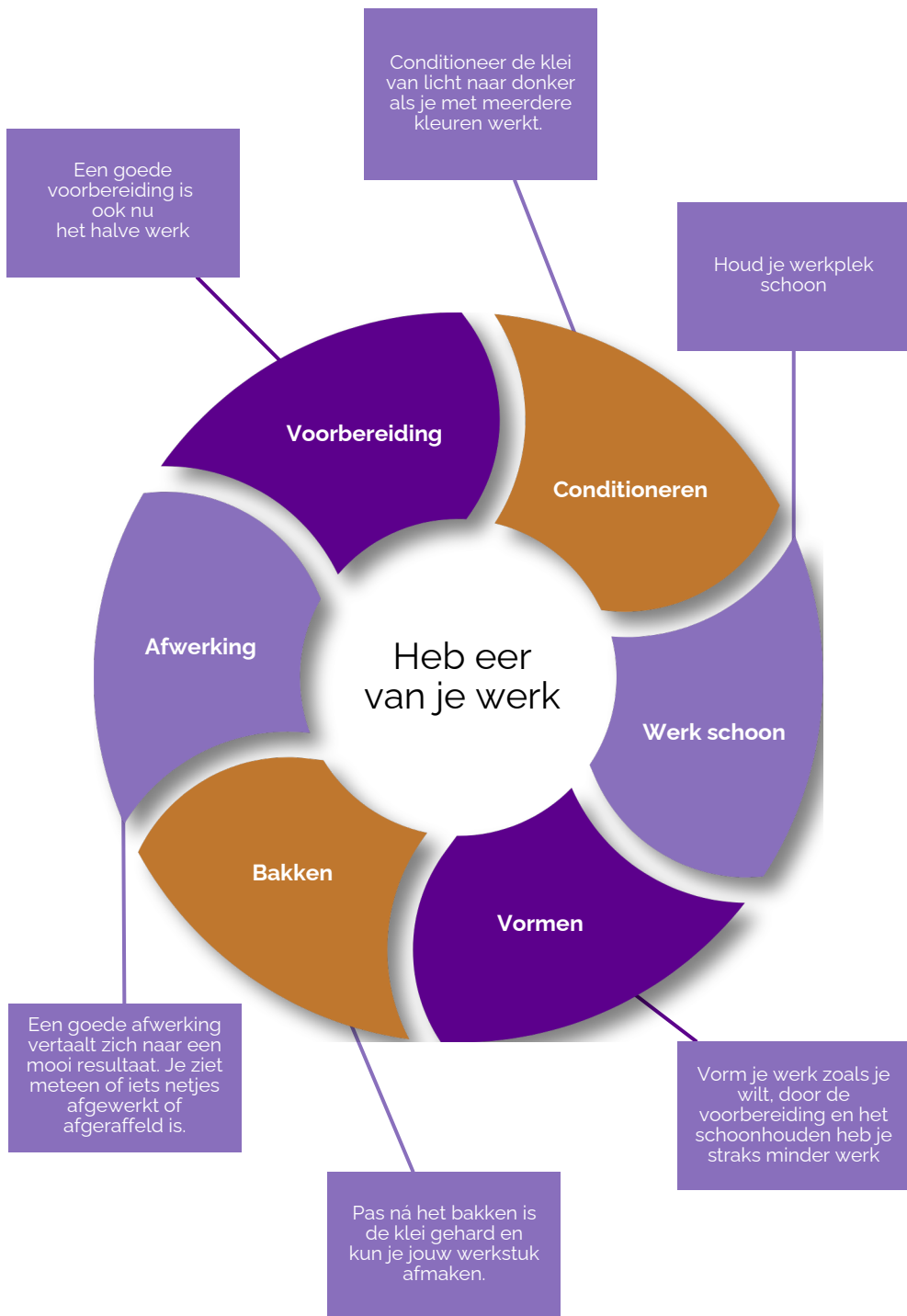
Hoe beter jij conditioneert, hoe beter jouw werkstuk zal worden.

Je hebt vast wel eens van die oorbellen gezien waarbij je dacht 'hmmm, dit is vast zelf gemaakt'. En dan niet omdat je ze mooi vond, maar omdat je allemaal luchtballen zag of slecht afgewerkte randen. Dat gaat jou niet gebeuren. Jouw werkstuk wordt mooi. Want jij besteedt tijd aan je werkstuk.

De klei op deze foto is goed geconditioneerd. Ieder klein stukje klei heeft aandacht gekregen. Het wordt straks, samen met nog 15 andere puzzelstukken gevormd tot één schilderij.

Bakken

Gebruik NOOIT een magnetron!

Moet je een speciale oven aanschaffen? Nee, Je kunt gewoon je huishoudoven gebruiken waar je je taarten in bakt (alleen niet tegelijkertijd). Eventuele aanslag is heel normaal, dit veeg je gewoon weer weg met een doekje.

Wat heb je wel nodig? Een gewone oven of een halogeenoven. Een tegel die in de oven kan (jouw tegel waar je ook op werkt, een glasplaat, of een bakplaat met vezeldoek of maïzena. Maïzena kun je er met lauwwarm water weer van afspoelen.. Die vezeldoek is bijvoorbeeld van de afzuigkap.

De vezeldoek of maïzena (er wordt ook wel baking soda of rijst gebruikt) gebruik je als je geen platte stukken hebt. O en nog wat: gebruik nooit poeder (maïzena of andere poeder) in de halogeenoven. Door de luchtstroom zuigt hij die poeder in zijn motor...

De tegel/glasplaat gebruik je voor platte stukken. Wil je geen glinsterende onderkant? Leg er dan een stuk papier onder. Dit vliegt echt niet in de fik.

Hoe lang moet je bakken?

Hierover zijn de meningen nogal verdeeld. Wat er op het pakje staat, is negen van de tien keer niet voldoende om de klei goed te laten harden.

Gebruik **altijd** een **oventhermometer**. Voor een cake maken temperatuurverschillen niet zo uit. Voor polymeerklei zijn deze schommelingen 'dodelijk'.

Hoe 'denkt' een oven: ik moet snel naar 130 graden dan ga ik eerst maar even naar 150 (en je stuk is verbrand waar je bij staat). Dan zakt hij weer terug naar bijvoorbeeld 110 om vervolgens weer omhoog te schieten. Pas na een aantal minuten is de oven echt op temperatuur. En dat zie je dus aan je thermometer. Als jij jouw oven op 130 graden instelt, kan jouw thermometer 150 of 100 zeggen. Reken er maar op dat de thermometer de juiste temperatuur geeft. Die is geijkt

Cernit, Fimo en Premo! (de meest gebruikte kleisoorten in Nederland en Vlaanderen) bak je op 130 graden. En dan niet voor 10 minuten, maar voor minimaal 45 minuten. Laat je werkstuk rustig afkoelen in de oven, daar wordt het alleen maar sterker van.

Mag je vaker bakken?

Ja! Sommige stukken bak ik wel 10 keer. Maar wel steeds voor de volle tijd.

Moet je je werkstuk afdekken?

Dat kun je doen (met aluminiumfolie, maar het hoeft niet per se.

Hoe hard is hard?

Wat zijn jouw verwachtingen? Houd nog even in gedachten dat je dus 'plastic' maakt. Is plastic keihard? Of kun je het nog een beetje buigen, of indeuken?

Zo hard wordt polymeerleki dus ook. Niet kei- en keihard zodat je er een gat mee in de deur kunt slaan, maar wel zo hard dat het niet breekt als je het een beetje buigt.

Ik gaf eens een workshop waarbij we kerstkaarten maakten van polymeerleki. Breekt dat dan niet als het op de deurmat valt? Ik pakte een kaart op en gooide die keihard op de (stenen) vloer. Er gebeurde niets. Hij brak niet, zelfs geen stukje ervan af. Dat kan dus als het goed gebakken is.

Als iets niet goed gebakken is, zal het breken. Ik kan het waarschijnlijk zelfs scheuren dan. Houd je dus altijd aan de juiste baktijd. Denk niet na 10 minuten 'het is wel goed zo, dat staat op het pakje'.

Maar waarom staat die baktijd dan op dat pakje?

Ik kreeg van Staedtler, de maker van Fimo, het beste antwoord:

We moeten van de overheid veiligheidshalve een temperatuur en tijd op het pakje schrijven. Dit zijn de minimum temperatuur en -tijd. Zelf bakten ze 20 graden warmer en een vol uur.

Veel gestelde vragen

Waarom mag ik geen magnetron gebruiken?

Een magnetron gebruikt stralen in plaats van warmte en zorgt ervoor dat je klei uit elkaar knalt.

Ik heb een combimagnetron, kan dat?

Zolang je er maar voor zorgt dat je NIET de magnetronfunctie gebruikt.

Ik heb gehoord dat ik het na het bakken in ijswater moet gooien.

De Fabeltjeskrant heeft ook mooie verhalen. Er is nooit aangetoond dat het de sterkte zou beïnvloeden. Fragiele werkstukken zouden zelfs kunnen knappen (wat dacht jij dat er gebeurt als je van 130 naar -10 graden verhuist?)

Hoe voorkom ik dat de klei krom trekt?

Daar is een gave truc voor: de sandwich. Pak een keramische tegel, leg er eerst een stuk (bak- of gewoon) papier op en dan je werkstuk. Leg daar weer een stuk papier op en dan nog eens een keramische tegel. Door de zwaarte blijft jouw werkstuk mooi recht. Let wel op met het uit de oven halen, die tegels zijn heet!

Ik heb allemaal luchtballen aan de onderkant, hoe krijg ik die weg?

Ten eerste weet je nu dat je waarschijnlijk niet goed genoeg geconditioneerd hebt.. Als de klei nog warm is kun je de luchtballen doorprikken en meteen wegduwen. Je houdt er waarschijnlijk wel wat pijnlijke vingers aan over, sorry.

Een ander trucje is aceton: hiermee haal je ook de gladde stukken weg. Maar let op: aceton vreet klei. Wat je dus eigenlijk doet is een stukje kunstwerk verwijderen.

Mijn wit is bruin geworden! Hoe kan ik dat voorkomen?

De meeste merken zijn behoorlijk kleurvast, maar wit, transparant en lichte pastelkleuren zijn een crime om te bakken. Vaak verkleuren ze door de stralingswarmte. Dit kun je voorkomen door ze een tent van aluminiumfolie te geven.

De klei stinkt! Is hij nu niet meer goed?

Er is niets mis met jouw klei, bak jouw werkstukken in een afgesloten ovenschaal. Haal ze pas uit de ovenschaal als deze helemaal is afgekoeld.

Hoe weet ik of de klei lang genoeg gebakken is?

Een tandenstoker of zo zal je echt niet helpen. Het is geen cake. Wil je zeker weten dat jouw werkstuk goed uit de oven komt? Maak dan een proefstukje. Net zo dik als je echte werkstuk. Noteer hoe lang je het hebt gebakken en op welke temperatuur. Kun je het na het bakken (en afkoelen!) buigen en breekt het dan in twee? Dan was je baktijd te kort. Buigt het netjes? Mooi! Goed gebakken polymeerleki is verrassend flexibel en oersterk.

Dit dubbelportret is gemaakt met draden polymeerklei

De afwerking

Je herkent een kunstwerk aan een goede afwerking.

Na het bakken begint het afwerken van je project. Dat betekent dat je alle randjes naloopt en de oneffenheden verwijdert. Hiervoor kun je het beste waterproof schuurpapier gebruiken. Als je vóór het bakken de randjes al had afgewerkt met een babydoekje, zul je nu niet al te veel werk meer hebben.

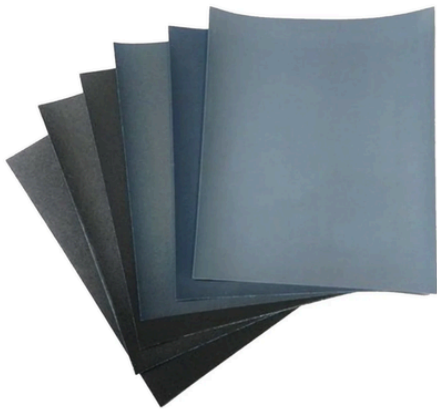
Meestal begin ik met een nagelvijl. Daarna komt het serieuze werk met het waterproof schuurpapier. Ik doe dit in een bakje met lauwwarm water en een druppeltje afwasmiddel (geen halve fles, gewoon een drupje). Lauwwarm omdat m'n handen dat prettiger vinden. Begin met grit 180 of 240 (afhankelijk van de oneffenheden) en ga steeds hoger tot ongeveer grit 800-1000. Bij iedere gritwisseling ververs ik het water. Zo schuur ik geen restjes 'in' het project.

Polijsten

Het mooie aan polymeerlei is dat je het kunt polijsten. En wel net zo goed tot het glanst. Al die fabeltjes dat je vernis of toch zeker resin moet gebruiken... het is niet nodig. Wil je een matte glans? Gebruik dan je jeans. Ik heb er speciaal een witte jeans voor aangeschaft, door al dat gewrijf kan een blauwe jeans soms afgeven.

Maar ik wil toch lakken

Gebruik dan in ieder geval lak die geschikt is voor polymeerlei. Je zult de eerste niet zijn bij wie de vernis na verloop van tijd ging plakken. En wil je resin gebruiken? Gebruik dan geen uv-resin, die verkleurt na verloop van tijd. Ja, dat doen ze allemaal. De enige goede resin die ik tot nu toe ben tegengekomen is die van Cernit, een 2-componenten-resin.

De "Lange Adem" Laktest

Denk je een slimme hack te hebben gevonden met een goedkope vernis of nagellak? Trek er dan maar gerust een maand voor uit om het te testen.

- *Week 1:* "Hé, het glanst prachtig en is droog!" (Je bent enthousiast).
- *Week 2:* "Nog steeds niks aan de hand." (Je begint te geloven dat de experts liegen).
- *Week 4:* Je pakt je sieraad op en... HET PLAKT. De lak heeft de klei langzaam week gemaakt. Je vingerafdruk staat er voor eeuwig in en je kunt het effectief als lijmstift gebruiken.

Eindoordeel

Bespaar jezelf de tranen. Als het plakt, is er geen weg terug. Die "Eerste Hulp" met maizena om het plakken tegen te gaan, is leuk voor een middagje. Ben eerlijk: een plakkerig sieraad is een sieraad voor de vuilnisbak.

De enige echte oplossing?

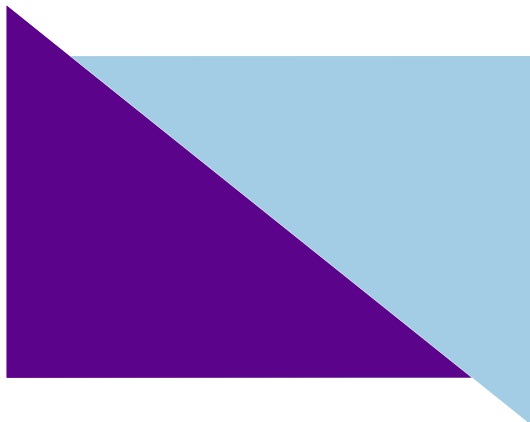
Gebruik lak op waterbasis (polyurethaan) die specifiek voor polymeerlei is gemaakt (Fimo en Cernit maken deze). Of ga voor de monnikenmethode: schuren en polijsten tot het spiegelglad. Dat plakt nooit.

Zelf aan de slag

Na al die theorie, nu de praktijk

We beginnen meteen met een serieus project: 2 kleuren mengen zonder dat ze door elkaar worden opgegeten. We noemen dat een **skinner blend**.

Voor een skinner blend gebruik je het liefst twee (of meer) contrasterende kleuren. Beide moet je eerst apart van elkaar conditioneren. Zorg dat je een plak hebt van zo'n 5 bij 10 centimeter (tenslotte hoeft je niet meteen de hele Bijenkorf van sieraden te voorzien) op #3 van je pastamachine. Vouw deze lapjes diagonaal doormidden.

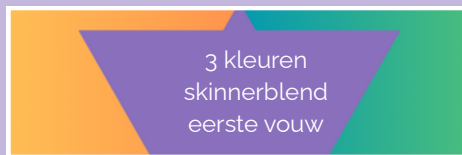
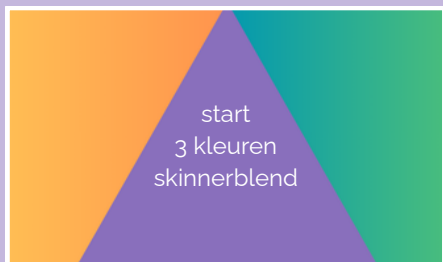
Leg de diagonale zijden tegen elkaar en leg er een stukje bakpapier op. Burnish de naden aan elkaar. Je ziet dat ze een stukje oversteken, dat stukje snijd je af.

Vouw de kleiplak nu over de lengte dubbel. Met de vouw naar beneden (!) draai je dit door de pastamachine. Je ziet de overlapping zoals hieronder vergroot is weergegeven.

Herhaal dit net zo vaak totdat je een perfecte scheiding hebt van de twee kleuren (of totdat jij tevreden bent)

De Skinner blend is vernoemd naar Judith Skinner die deze techniek in 1996 per ongeluk ontdekte.

Hoe gebruik je die skinnerblend?

Eenvoudige sieraden met een skinnerblend

Kijk of je enkele ronde uitstekers kunt vinden. Tip: het zijn cookiecutters en je vindt ze vaak ook in kringloopwinkels. Ik gebruik zelf meestal leeruitstekers omdat deze geen geklonken rand hebben en uiterst scherp zijn.

Steek rondjes van verschillende groottes uit Zorg ervoor dat ze mooi rond blijven. Dit doe je door de lap klei weg te halen en de rondjes te laten liggen.

Leg vervolgens de rondjes op elkaar, maar niet echt in het midden. Het kleinste rondje zet je met een balltool vast aan de andere rondjes.

Voilà, je eerste kunstwerk is gemaakt. Wil je dit als broche gebruiken dan zou ik eerst de voorkant bakken. Daarna maak je een brochespeld aan de achterkant vast met bijvoorbeeld zwarte klei.

De brochespeld zet je met een drupje secondelijm vast. Dit is niet genoeg! Hij valt er echt zo af. Je moet hem nog netjes afwerken.

Je prikt 2 gaatjes in een lapje zwarte klei en daar haal je de brochespeld doorheen. Om hem goed vast te laten zitten gebruik je wat **liquid clay**. Niet al te veel, een drupje uitsmeren is genoeg. Ik gebruik hiervoor zelf Cernit glue. De zwarte klei druk ik netjes aan met een textuursponsje (dat kan ook zo'n groen sponsje zijn die je in de keuken gebruikt).

Met een babydoekje (daar heb je hem weer!) veeg je voorzichtig de randen glad. Op deze manier kun je de achterkant netjes afwerken. Bak het geheel nog een keer voor de volle tijd. Daarna werk je oneffenheden weg door het te schuren. Wil je hem glanzend? Dan ga je net zo lang door met schuren en polijst je hem op je jeans.

Een variatie op de broche: vouw de randen voorzichtig naar binnen toe. Je kunt de buitenkant heel goed polijsten. De binnenkant mag best 'ruw' blijven.

Succes!

Ben je gegrepen door het polymeerkleivirus? Kijk dan eens op dutchpolymerartguild.nl en sluit je aan bij andere kleifanaten. Je hoeft geen kunstenaar te zijn om er een te worden.

Fabeltjes

Behalve vragen over bakken, worden er ook veel fabeltjes verteld. Ik pik er weer een aantal uit.

Oude klei kun je beter weggooien, daar is niets meer mee te doen.

Een hardnekkig fabeltje. Je moet er misschien wat meer moeite voor doen, maar je kunt het zeker weer werkbaar krijgen.

- Snijd de klei in flinterdunne plakjes. Als hij afbreekt is hij echt oud, maar nog niet rijp voor de prullenbak. Die kruimels rol je voorzichtig aan elkaar met een kleiroller. Lukt dat niet? Dan gaan we meteen over naar de volgende stap.
- De paar flintertjes die wel gelukt zijn ga je conditioneren zoals op pagina 11 is uitgelegd, alleen dan meteen op stand #6 of #7. Leg een paar plakjes op elkaar en wéér door #6 of #7.
- Leg dan de kruimels op de geconditioneerde klei. Niet allemaal tegelijk, je moet ruimte overhouden. Rol de kruimels vast en haal de hele plak door #6 of #7. Conditioneer dit deel tot het egaal is.
- Herhaal de vorige stap net zo vaak als nodig is.

Hoef je dan helemaal geen olie (nee!) of water (neeeee!) toe te voegen? Het conditioneren doet zijn werk. Fabel: babyolie toevoegen. De bestanddelen van babyolie zijn wezenlijk anders dan de bestanddelen van de weekmakers in polymeerklei. Op den duur verzwak je daarmee de klei.

Wil je zien hoe een expert dit doet? <https://youtu.be/pFx7frDYJGo?si=OVtBTnF4RY2Jiy79>
Fiona laat op het eind ook zien hoe je kunt conditioneren zonder pastamachine.

Polymeerklei droogt uit.

Al laat je het jaren openliggen, polymeerklei droogt niet uit. Het ligt eraan waar je het laat liggen: Polymeerklei heeft weekmakers. Weekmakers reageren op papier. Je ziet dan ook grote 'olievlekken' op het papier. Dit is een techniek die we ook gebruiken als de klei te zacht is. Dan leggen we bewust een plak klei tussen papier. Binnen een kwartier kunnen we het dan gebruiken. Maar polymeerklei waar de weekmakers 'uit' zijn kun je weer levend maken door het goed te conditioneren. In dat geval zou ik wellicht wel een stukje 'nieuwe' klei toevoegen om het proces te versnellen.

Polymeerklei kun je voor servies gebruiken.

Ook al is polymeerklei niet giftig, je kunt het NIET als serviesgoed gebruiken. Handvatten voor lepels is geen probleem, maar ga er niet uit eten. Polymeerklei is poreus en kan dus bacteriën vasthouden. Je perst de polymeerklei niet in een vorm, je maakt een vorm. Dat is het grote verschil met echt plastic. Gebruik het alleen voor decoratieve doeleinden.

Een typische
kleitafel als we
samenkomen

Wil je deze glossy delen?
Prima!
Maar laat het me wel even weten?

Mijn bedoeling met deze glossy is zoveel
mogelijk onzin over polymeerleij de wereld
uit te helpen.

Noortje Scholte
jewels of all kind